

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ

**СТАНОВНИШТВО БРЕЗОВИЦА, КАЧУЛИЦА, ЛИПНИЦЕ,
ПЕТНИЦЕ И ПРЕМЕЋЕ**

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ
УУ 32000 Чачак
„Чачански глас“
Булевар Маршала Тита 2

UDK 314 (497.11)

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Етнографске претраге насеља у општинама Чачак, Лучани и Горњи Милановац¹ подразумевају и проучавање порекла становништва у њима. Сазнања, до којих смо дошли — посебно за поједина трнавска и драгачевска села — публиковали смо у неколико претходних свезака овог зборника. За ову прилику припремили смо податке о пореклу родова у пет насеља, која нису раније проучавана. (Истина, аутор овог рада и Мирослав Миле Мојсиловић, публицист из Чачка, раније су публиковали основна сазнања о становништу Брезовица, али су она, за ову свеску Зборника радова, допуњена).² У комплетирању грађа користили смо матичне књиге,³ епитафе са надгробника и крајпуташа,⁴ доста оскудну литературу стручног карактера⁵ и казивања најстаријих памћеника.

За поједине родове подаци су често непрецизни, али других једноставно — нема, посебно оних о ранијим одсељавањима из ових села. (На њих није указано ни у рукописној хроници Липнице и суседних села).⁶

БРЕЗОВИЦЕ

Малено село Брезовице налази се на самом гробу планине Јелице. Гранична насеља су му: Лазац (источно, у општини Краљево), Каона, Властељице и Милатовићи (јужно, општина Лучани), Рајац и Петница (западно и северно, општина Чачак).

Остаци материјалне културе из минулих векова, ретка документа и народна предања сведоче далеку прошлост села. Један надгробни споменик на сеоском гробљу у Мајсторовићима, према урезаним знацима и стилским обележјима, одводи истраживаче у трајање људског живота на овом простору у XIV веку.¹ Први писани документ, Поименични попис влаха Смедеревског санџака из 1528. године, помиње, дакле у XVI веку, село Брезовице (други назив Станча) у кадилуку Пожега са девет домова, 18 табија и једним ратајем. Село је припадало кнежини кнеза Радивоја, сина Вукача.² И неки други пописи из XVI века „знају“ за Брезовице. Село је, иначе, 1820. године имало пет кућа, седам ожењених и 22 арачке главе. Наредне године Брезовице су пописане у оквиру горачког среза,³ касније, све до после другог светског рата, аминистративно су припадале драгачевском срезу. Дуго су се налазиле у саставу општине Каона, која се понекад, у XIX веку, звала и брезовачка. На далеку прошлост села упућује „Грчко гробље“ у Мајсторовићима, у коме су, по сведочењу мештана, сахрањивани људи који су давно напустили овај крај.⁴

Село је, кажу мештани, добило име по великим брезама у шумама на планини Јелици, на чијим се северним падинама, при самом врху, налази.

На људе, њихово битисање и на одређене појаве упућују топоними Брезовица: Селиште (најстарији део села, тамо где је и „Грчко гробље“), Бућинац, Гарковина, Велика багча. Остали топоними сведоче облике земљишта: Пољане, Ливаде...

Становништво Брезовица у целини је досељеничко.

БОЈОВИЋИ (7 кућа, славе Никољдан) и МИЛЕКИЋИ (8 кућа, Никољдан) један су род. (Милекићи су се некада презивали Миликићима). Досељени су у Карађорђево доба из села Штаваљ код Сје-

нице. У Брезовице је дошао неки Веселин са супругом Утвом, која је била була, па ју је муж преотео од Турака. Они су имали шест синова — Боја, Милеку (Милику), Лазара, Раосава, Радисава и Јоксима. Од Боја су Бојовићи, од Милеке (Милике) — Милекићи (Миликићи), од Лазара — Лазовићи у суседним Качулицама, од Раосава — Раосављевићи у Качулицама и Жаочанима, а од Радисава — Радисавчевићи у Качулицама. Јоксима су, као нежењена, убили хајдуци. По свој прилици, Веселин и Утва су са собом довели одрасле синове, што потврђује и чињеница да се Марко Миликић помиње у тевтеру чибука из 1822. године.⁵ Када су досељени у Брезовице, затекли су у селу само Баралиће, који су се пре средине XIX века одселили преко Западне Мораве у Катргу — Мрчајевце.⁶ Бојовићи и Милекићи су се, иначе, много селили из Брезовица, сиромашног села, одлазећи превасходно „трбухом за крухом“. Те сеобе отпочеле су углавном 1870. године. Милекићи су се насељавали још и у Слатину, Горичане, Липницу, Петницу код Чачка, Београд, Гучу и Котражу у Драгачеву, а Бојовићи у Чачак, Петницу и Жежевицу код Чачка, Београд, Мачву, Краљево и Скопље. Ова одсељавања била су нарочито бурна после другог светског рата, превасходно су економског карактера, што је карактеристика и за друге родове у овом селу.

МАЈСТОРОВИЋИ (24 к, ранија слава Ђириловдан, данашња Михољдан) су досељени у Карађорђево доба из села Градац на реци Вапи код Сјенице. Дошао је, кажу, неки Милош, мајстор ковач, од чијег су мајсторлука узели презиме. Најбројнији су род у Брезовицама. У тевтеру чибука за 1822. годину пописана су три човека са презименом Мајсторовић: Милија, Јовица и Никола, који су вероватно синови Милоша ковача.⁷ Од како се 1870. године одселио у Београд Аврам Мајсторовић, припадници овог рода масовно су напуштали Брезовице. (Истина, неки су, још раније, сишли према Западној Морави, у село Вапу). Према попису одсељеника, који је 1986. године сачинио Александар Мајсторовић, од овог рода има преко 50 домаћинстава у разним местима: Чачак, Београд, Мрсаћ, Горичани, Заблаће, Рајац, Жаочани, Трнава, Кукићи и Липница код Чачка, Милатовићи и Властељице у Драгачеву, Вишеград, Сплит, Сремска Митровица, Краљево, Крушевац, Котор, Велико Градиште, Самаила код Краљева и Горњи Милановац.⁸ Наравно, ови подаци нису до детаља тачни, пошто су расељавања настављена и из одсељеничких домова.

КАПЛАРЕВИЋИ (3 к, Никољдан) су досељени 1860. године из

оближњих Милатовића (Драгачево). Можда је, тврде мештани, ово било и коју годину раније. Иначе, у попису имовине и лица из 1863. године у Брезовицама се помиње једно, доста бројно, домаћинство овог рода, који је добио презиме од војностарешинског звања: Никола са супругом и четворо деце.⁹ После другог светског рата три домаћинства од ових Капларевића образована су у Чачку.

ПЕТРОВИЋИ (3 к, Митровдан) су досељени после 1850. године из Радобуђе код Ариља. Презиме им је изведено од имена претка Петра, за кога не знају када је живео. Дошли су у ово село доста бројни — године 1863. пописана су три домаћинства Петровића (старешине су им биле Ђунисије, Стеван и Теодосије).¹⁰ После другог светског рата један се Петровић одселио у Губеревце (Драгачево), а један у Чачак.

САРИЋИ (1 к, Никољдан) су досељени после 1865. године из Властелица (Драгачево), где су претходно стигли из Горњег Дубца (такође Драгачево). Презиме им је изведено из имена неке Саре, за коју не знају када је живела. После 1960. године образована су три домаћинства ових Сарића на другим просторима — по једно у Сталаћу, Чачку и Слатини код Чачка.

АВРАМОВИЋИ (2 к, Никољдан) су припузи од 1870. године из суседног драгачевског села Властелица. Презиме су добили од имена неког претка Аврама, за кога не знају када је живео. Из Брезовица се 1918. године одселио Светолик Аврамовић у Премећу код Чачка, 1956 — Јован у Самаилу код Краљева, а 1976 — Миленко је отишао у Београд.

РАДОВИЋИ (1 к, Митровдан) су досељени почетком XX века из суседног Рајца. Презиме им је изведено из имена неког претка. У Чачак се од ових Радовића одселио 1945. године Радојица, а три деценије касније Драган је отишао у Жевицу код Чачка.

ВУКИЋЕВИЋИ (2 к, једна слави Ђурђевдан, друга Никољдан) су досељени у време првог светског рата из оближњих Милатовића (Драгачево). Презиме им је изведено из имена неког претка Вукића, о коме ништа не знају. Има их одсељених, после другог светског рата, у Чачак, Шабац, Крушевац, Сремску Митровицу и Краљево.

ЂЕНДИЋИ (1 к, Мратиндан): из Губереваца (Драгачево) је 1925. године дошао Светомир као усинак у Милекиће. Није јасно порекло овог презимена (ако није родовско). После 1960. године Милосав Ђендић се одселио у Пожегу (ужичку), а Светислав у Чачак.

СРЕМЧЕВИЋИ (1 к, Јовањдан): из оближње Петнице Слободан се после другог светског рата призетио у Мајсторовиће. Презиме

је овај род добио по томе што су неки њихови преци повратници раније одсељаваних у Срем. Године 1982. Љубо Сремчевић се настанио у Чачку.

ТОДОРОВИЋИ (1 к, Јовањдан): из Пекчанице (општина Краљево) се 1960. године привенчао Предраг у Милекиће. Презиме овог рода изведено је из имена неког претка Тодора, за кога не знају када је живео.

Ово село је 1981. године, када је вршен последњи попис, имало 54 домаћинства.

Ранији документи помињу још неке родове у Брезовицама, којих више нема. Тако се зна за БАРАЛИЋЕ, који су средином XIX века одсељени у Катргу — Мрчајевце (општина Чачак), а у Брезовицама су живели пре досељавања садашњих родова. Тевтер чибука из 1822. године помиње и неке друге родове: БРЕЗОВАЦ (Радивоје), РАДОСАВЉЕВИЋ (Бојо, вероватно предак данашњих Бојовића), УДОВИЧКИ (Никола),¹¹ а попис имовине и лица из 1863. године: ЛАЗАРЕВИЋЕ (Симеун, син Милићев, стар осам година) и КОЦОПЕЉЕ (Милан, син Анђелков, стар осам година).¹²

КАЧУЛИЦЕ

На северним обронцима планине Јелице, тамо где се они спуштају у западноморавску долину, до старог пута Чачак—Слатина—Краљево, простире се село Качулице, које административно припада општини Чачак. Северно су Горичани, источно Самаиле, јужно Петница и Лазац, а западно Мршинци и Жаочани.

Не зна се како је насеље добило име. Мештани, посебно покојни Милан Ђиро Штављанин, казивали су некакву легенду о паљевини цркве у суседним Горичанима, за што су „као чули“ и житељи јужног суседа, па су по томе назвали и своје насеље.¹ Извесно је, ипак, да порекло топонима Качулице ваља тражити на другој страни, са других извора, уз проучавање и самог корена ове речи.

Далека прошлост Качулица обавијена је тамом. Насеље се не помиње, под овим именом, у турским катастарским пописима из XV и XVI века,² што, наравно, никако не значи да није постојало; разуме се — под другачијим називом. Ова претпоставка темељи се преваходно на чињеници да сеоски атар располаже одличним условима за живот људи (терени погодни за њиве и воћњаке, за сточарење).

Називи појединих потеса упућују превасходно на људе који су живели у Качулицама у XIX и XX веку: Јованића брдо, Костинка (по неком Кости Петровићу), Ђировача, Ружино брдо и Ружина ћуприја (где је погинула нека Ружа Мајсторовић). Крстац је потес на коме се после 1828. године налазила (неколико деценија) качуличка црква, која је славила Малу Госпођу. Остали потеси нису карактеристичних имена: Барњача, Велике ливаде, Чаир. Поток Чоковац подсећа на неку бабу Чоку из легенде.³

Сеоска обетина је Бели петак.

Качулице су од 1815. године, до његовог укидања после другог светског рата, углавном припадале трнавском срезу. Имале су 1820/21. године 19 домаћинстава, 21 ожењеног и 70 арачких слава.⁴ Већ 1821/22. године: 29 кућа, 35 пореских и 77 арачких глава.⁵ После 1839. године — свој примирителни суд. Од 1866. до 1890. године Качулице су са Ласцем, Петницом и Премењом сачињавале лазачку општину. Општина качуличка (Качулице, Горичани и Бањско Поље) постојала је од 1890. до 1909. године — када су Горичани и Качулице образовали горичанску општину. Од 1921. до 1931. године поново је функционисала качуличка општина, а потом горичанска, са малим изузецима — све до шездесетих година XX века.

Садашње становништво Качулица у целини је досељеничко. Готово и да нема родова (попут Савчића, пореклом Никшића, досељених из моравичке Миланце) који су овде живели у XVIII веку.⁶

БОГИЋЕВИЋИ (14 кућа, славе Јовањдан, 20. јануар) су досељени у време пред први српски устанак однекуд из Црне Горе. Дошла су браћа Богић и Вукић, али са другим презименом. Садашње је образовано од имена претка Богића после 1830. године.⁷ После другог светског рата образовали су по два домаћинства и у Чачку, Београду и Жежевици (Чачак).

ВУЈОВИЋИ (17 к, Ђурђевдан) су дошли из Црне Горе преко Санџака у време првог српског устанка (1809. године). Презименом чувају успомену на претка Вуја, за кога не знају када је живео. Са овим презименом пописани су 1822. године у тевтеру чибука.⁸ Има их одсељених, после другог светског рата, у суседну Самаилу и Краљево.

ШТАВЉАНИ (23 к, Ђурђевдан) су досељени 1809. године из Штавља код Сјенице (отуда им и презиме). Најпре су приспели у Врдила код Карановца (Краљево). Одатле су три брата дошла у Качулице, један је отишао у драгачевску Толишницу, а један у Мрсаћ, где имају презиме Урдов. Старо презиме им је Каличанин (да-

љим пореклом су из Калице). Доста су се селили. У Краљеву постоји 14 њихових домаћинстава, а у Чачку и Београду по једно.⁹

РАОСАВЉЕВИЋИ (3 к), РАДИСАВЧЕВИЋИ (8 к) и ЛАЗОВИЋИ (7 к) један су род, славе Никољдан. Досељени су 1809. године из Штавља код Сјенице. Дошао је неки Веселин са супругом Утвом, коју је преотео од Турака. Њих двоје имали су шесторицу синова: од Боја су Бојовићи у Брезовицама, од Милеке (Милике) — Милекићи (Миликићи) у Брезовицама, од Раосава — Раосављевићи у Качулицама, од Радисава — Радисавчевићи у Качулицама, од Лазара — Лазовићи. Шестог сина Веселина и Утве, Јоксима, још нежењена, убили су хајдуци.¹⁰ Раосављевића има (од после другог светског рата) и у Канади и Западној Немачкој (по једна кућа), Радисавчевића — у Краљеву, Чачку, Француској и Сједињеним Америчким Државама, а Лазовића — у Београду, Краљеву и САД.

ВЕСКОВИЋИ (6 к, Ђурђевдан) су такође досељени у време првог српског устанка из околине Сјенице. Презименом чувају успомену на претка Веска, о коме ништа не знају. Са овим презименом помињу се у тевтеру чибука 1822. године.¹¹ Род су им Весковићи у суседним Горичанима (одакле је око 1880. године прешао Аврам). Једно домаћинство имају и у Чачку.

ВЕСОВИЋИ (2 к, Никољдан) су „од Сјенице“ добегли после Божићевића, Вујовића, Штављанина, Раосављевића и Радисавчевића. Са овим презименом (од имена претка Веса) унесени су у тевтер чибука 1822. године.¹² После другог светског рата образовали су три домаћинства у Краљеву.

ДАМЊАНОВИЋИ (7 к, Никољдан) су уствари Раосављевићи. Потомци су Дамњана Раосављевића. Са овим презименом пописани су у тевтеру чибука 1822. године.¹³ После 1945. године настанили су се и у Чачку, Зајечару и у Аустрији.

МИЈАТОВИЋИ (7 к, Никољдан) су 1809. стигли из Васојевића. Потомци су (на то упућује и њихово презиме) Мијата досељеника,¹⁴ чије старо презиме није познато. После другог светског рата образовали су по једно домаћинство у Чачку, Ласцу и у Аустралији.

МАЈСТОРОВИЋИ (6 к, Михољдан) су дошли после 1845. из Брезовица. Потомци су неког мајстора Милоша ковача, па им отуда „мајсторско“ презиме, које „зна“ и тевтер чибука 1822. године. Има их одсељених и у Чачак, Краљево, Крагујевац, Земун и САД.

ЈОВАНИЋИ (1 к, Митровдан) су давни досељеници, незнано откуда. Презиме им је од имена претка Јована. Има их и у Чачку.

АНДРИЋИ (4 к, Михољдан, раније Ђурђевдан) су незнано от-

куд дошли после 1840. године. Презиме им је изведено из имена неког претка Андра. Има их и у суседним Самаилама (општина Краљево).

БИОРЦИ (2 к, Јереминдан) су после 1865. године досељени из Властелица (Драгачево). Даљим пореклом су са Бихора (отуда им и овакво презиме). По једно домаћинство имају и у Чачку и Рудом.

ВУКОВИЋИ I (3 к, Никољдан) су дошли после 1865. године незнано откуда. Презиме им је изведено из имена неког претка.

ЂОРЂЕВИЋИ (3 к, Никољдан) су из Црне Горе, преко Санџака и Драгачева, стигли после 1865. године. Презименом чувају успомену на претка Ђорђа. По једно домаћинство имају и у Чачку и Београду.

КАПЛАРЕВИЋИ (1 к, Никољдан): Влајко и Јован из Милатовића (Драгачево) стигли су после 1865. године. Неки предак био им је каплар у војсци, па им је од назива тог чина образовано презиме. Од пре десетину година једно њихово домаћинство постоји и у Чачку.

МИЛИНКОВИЋИ (2 к, Никољдан) и МИЛЕНКОВИЋИ (3 к, Ђурђевдан) један су род. Стигли су у Качулице из Ерчега (моравички крај) после 1870. године. Презимена су им образована од имена предака. Има их и у Чачку (насељени после 1955. године).

МАРИЋИ (3 к, Ђурђиц) су после 1870. године дошли из Лисе (Драгачево). Род су им Марићи у Жаочанима. Презиме им је изведено из имена неке Маре, о којој ништа не знају. Има их и у Чачку, Крагујевцу и Београду.

ПЕТКОВИЋИ (2 к, Ђурђевдан) су пореклом из Црне Горе, а досељени су из Драгачева после 1870. године. Презиме им је изведено из имена претка Петка. Има их и у Краљеву.

МАЈСТОРОВИЋИ—ЖУЈИЋИ (1 к, Никољдан) су крајем XIX века стигли однекуд из Црне Горе. Неки Жујић (презиме од надимка) тада се призетио у Мајсторовиће. Има их, у једном домаћинству, и у Слатини.

ДРАГИЋЕВИЋИ (1 к, Никољдан) са крајем XIX века досељени из Горњег Дубца (Драгачево). Презиме им је од имена претка Драгића.

ЈЕВТОВИЋИ (3 к, Алемпијевдан) су из Брезове (моравички крај) стигли 1921. године. Презименом чувају успомену на претка Јевта.

ЛЕВАЈЦИ (2 к, Ђурђиц): Момир се 1918. године привенчао, долазећи из Мрчајеваца, за Десанку Мајсторовић. Даљим пореклом су из Леваје (таковски крај), на што упућује и њихово презиме. После

1960. године образовали су по једно домаћинство и у Бањалуци и Француској.

СТОЈКОВИЋИ (2 к, Никољдан) су 1924. године досељени из Брезове (моравички крај). Презиме им је изведено из имена претка Стојка. После 1950. године по једно домаћинство образовали су и у Краљеву и САД.

ЦВЕТКОВИЋИ (1 к, Никољдан) су у исто време дошли из Маскове (моравички крај). Презименом чувају успомену на претка Цветка. Има их, одсељених после 1955. године, и у Чачку и Крагујевцу (по 1 к).

МИЛОШЕВИЋИ (1 к, Јовањдан, 20. јануар): Милун из суседних Горичана, после првог светског рата, прешао на имање своје тетке. Презиме овог рода упућује на име неког претка.

ПЛАЗИНИЋИ, (2 к, Лучиндан): Величко се 1925. године призетио из Жаочана. Није јасно порекло овог презимена, мада упућује на речи лаз, оплазина. Даљим пореклом су из Губереваца (Драгачево). Плазинића је, иначе, било у Качулицама и раније: протоколи умрлих сведоче да је 5. априла 1897. овде умро Урош Плазинић (55), рођен у оближњој Петници.¹⁷ Једно њихово домаћинство постоји и у Чачку.

ПРОПАДОВИЋИ (1 к, Михољдан): Драгутин се из оближње Липнице привенчао пре 60 година за Јулку Мајсторовић—Жујић. Даљим пореклом су Никшићи. Није јасно порекло овог презимена.

МИЛАДИНОВИЋИ (3 к, Лучиндан): Миломир се из суседног Ласца доселио пре 50 година. Даљим пореклом су Никшићи. Презиме овог рода упућује на име неког претка Миладина.

ПОПОВИЋИ (2 к, Никољдан): Милован се из Самаиле привенчао после 1920. године у Раосављевиће. Неко им је од предака био поп — отуда овакво презиме. После 1955. године настанили су се и у Чачку и Земуну.

ДИМИТРИЈЕВИЋИ (1 к, Ђурђевдан): Милета се из суседних Горичана призетио 1930. године у Штављане. Презиме им је изведено из имена претка Димитрија.

Сви остали родови у Качулицама насељени су после другог светског рата. Презимена су им образована од имена предака, занимања или надимка (са изузетком Ђувиза):

ВУКИЋЕВИЋИ (1 к, Никољдан): Софроније дошао 1950. године из околине Новог Пазара.

ВУКОВИЋИ II (1 к, Никољдан): Радован из Врдила (Краљево) привенчао се 1950. године у Радисавчевиће.

ГОЛУБОВИЋИ (1 к): Живота дошао из Параћина 1946. године.

ЂУРЂИЋИ (1 к, Никољдан): Драган се из Врдила после рата привенчао у Капларевиће.

ЈЕКИЋИ (1 к, Никољдан): Добросав дошао из Ерчега (моравички крај).

МИЛЕТИЋИ (2 к, Васиљевдан) су 1970. године стигли из Горачића (Драгачево). Имају четири домаћинства и у Београду.

МИЛЕКИЋИ (1 к, Никољдан): Радивоје се из Брезовица 1965. године привенчао у Дамњановиће.

ПАВЛОВИЋИ (1 к, Петковдан): Миленко дошао из Слатине на дедино имање после 1960. године.

РАДОВИЋИ (1 к, Петковдан): Славољуб досељен са Јавора 1972. године; нема никаквих родбинских веза са Радовићима пописаним 1863. године.¹⁸

ЂУВИЗИ (1 к, Савиндан) су прешли 1964. године из Жаочана.

ПЕТРОНИЈЕВИЋИ (1 к, Лучиндан): на имање Крстине Радовић 1955. дошао Јаблан из Рокаца (моравички крај). Има их и у Чачку (2 к).

ЗАРИЋИ (1 к, Никољдан): Миленко из Вранића (Чачак) привенчао се пре три деценије за Даницу Ђорђевић. Има их и у Чачку (1 к).

СТОЈКОВИЋИ II (2 к, Ђурђевдан) су досељени 1968. из Осонице код Ивањице. . .

Документа из XIX и првих деценија XX века помињу и неке друге родове у Качулицама. Неки од њих су променили презиме, други се иселили (као ВУЧЕТИЋИ у Чачак), неки изумрли. Тако, примера ради, тевтери чибука из треће деценије XIX века, бележе постојање: ПЕРИШИЋА, ВУЛЕТИЋА, БРАНКОВИЋА, РАДИЋА, ЂИБАРА (и ИЂИБАРА), МИЛИЋЕВИЋА и МАЛИЋА,¹⁹ а неки каснији документи помињу: СТАНИЋЕ, САВЧИЋЕ (раније НЕШКОВИЋЕ), ЈУГОВИЋЕ, ЈОВАНОВИЋЕ, ЦИБАРЕВИЋЕ, ВИТОРОВИЋЕ, МОМЧИЛОВИЋЕ, МАТИЈЕВИЋЕ, МАРКИШЕВИЋЕ и КУЛАШЕВИЋЕ.²⁰ Из протокола умрлих сазнаје се да је 1888. године овде умро Раде ИГРУТИНОВИЋ (60), рођен у Дежеви, а нешто раније (1881) — Милован САМАРЦИЋ (22), рођен у Премећи.

Иначе, за разлику од околних насеља, Качулице су карактеристичне по томе што у последње две деценије углавном нису „нападнуте“ новим досељеницима.

ЛИПНИЦА

Липница, село у општини Чачак, на северним падинама планине Јелице, убраја се — ако се суди по остацима материјалне културе из прошлости — у веома стара насеља. Северно је, иначе, Жежевица, јужно Слатина, западно Рајац, а источно Заблаће и Кукићи.

Насеље је, каже легенда, добило име по липама које су расле око летњиковца Иконије, супруге бана Милутина.¹

Најстарији помен Липнице је из 1476. године. Насеље се тада налазило у кнежини кнеза Ђурђа, у брвеничком кадилуку: имало је 18 кућа и још 10 одраслих мушких глава. Потом се помиње 1528. године под називом Доња Липница (у пожешкој нахији) — са осам влашких кућа и 35 одраслих мушких глава, уз једну ратајску кућу са три одрасле мушке главе.² Турски катастарски пописи из тог времена „знају“ и за Горњу Липницу као пусто село.³ Касније, све до XVII века Липница се не помиње као насеље у овом делу Србије.

Хронике првог и другог српског устанка, ипак, не заборављају ратнике из Липнице. Не само Симу Драгица, који је учествовао и у Кочиној крајини.⁴

Још даљу прошлост овог насеља сведочи средњовековно гробље код Кнежевића, затим Црквина на потесу Змајевац, где се налазила црква брвнара (славила Немитне врач), коју су Турци запалили 1814. године, у време Хаџи-Проданове буне.

Поједини потеси у селу углавном носе имена по људима или нечему што је везано за људе — Вигњаште, Пуношевац, Змајевац, реке и потоци — такође, као и гробља (Ковачевића гробље, Гвозденово гробље, Кнежевића гробље, Ђокића гробље).

Сеоска обетина је на трећи дан светих Тројица.

Данашње становништво села у целини је досељеничко. Истина, многи родови доста рано су овде досељени. Неки су у Липници живели и пре првог српског устанка. Село је, примера ради, 1820/21. године имало 25 кућа, 34 ожењена и 80 арачких глава.⁵ Годину дана касније: 26 кућа, 32 пореске и 78 арачких глава.⁶ Налазећи се, све до после другог светског рата, у трнавском селу, Липница је најчешће улазила у састав сеоске општине Жежевица.

Порекло становништва Липнице нико није проучавао. Посебно се нико није бавио одсељавањем са овог подручја, па су и наша сазнања о томе, и у овом раду, доста оскудна, тим пре што садашњи житељи Липнице углавном знају за своје сроднике који су се одселили после другог светског рата.

Сви родови у селу досељенички су. Неки — веома стари.

ШИЋЕВИЋИ (2 к, Ђурђевдан) су досељени под крај XVII века однекуд из Црне Горе. Неки кажу да су Дробњаци. Није јасно порекло овог презимена, нити где су се раније селили. Зна се, тек, да их има у оближњим Кукићима,⁷ а било их је и у чачанским Кулиновцима.

СРЕЈОВИЋИ (3 к, Никољдан) се убрајају, уз Шићевиће и Лазовиће, међу најстарије у селу. Досељени су из Црне Горе у XVIII веку. Порекло овог презимена упућује на име некаквог претка.

ЛАЗОВИЋИ (6 к, Ђурђевдан) су досељени пред први српски устанак из Милаковића код Сјенице. Презименом чувају успомену на неког претка Лазара. Има их одсељених у Слатину и Чачак.

ШУШИЋИ (14 к, Јовањдан — 20. јануар) су из Придворице, на тремећи Црне Горе, Херцеговине и Санцака, досељени под крај XVIII века. Јован Ердѣљановић је забележио да су стигли из предела Колашина,⁸ а Радомир Илић: „Шуше су старином из Будожелје (срез моравички), но прво су се доселили у Коњевиће, па се одатле због куге раселили и сада их има у Лађевићима, Цветкама, Тамнику, Гучи и Бијелом Пољу“.⁹ Учествовали су (Милоје Шуша) у првом српском устанку.¹⁰ Није јасно порекло овог презимена. Има их расељених у више места (Чачак, Београд).

ПРОПАДОВИЋИ (8 к, Стевањдан) су у XVIII веку досељени из Страњана у Санчаку у Рогачу (Драгачево) и Липницу. Ердѣљановић тврди да су, крајем XVIII века, најпре стигли у Липницу, одакле су неки отишли у Рогачу.¹¹ Није јасно порекло овог презимена (ако не упућује на некакав надимак). Има их и у Чачку (4 к) и Краљеву.

РАДОСАВЉЕВИЋИ (3 к, Никољдан) су насељени из Осонице код Ивањице под крај XVIII века. Дошао је неки Радосав, од чијег им је имена образовано презиме. Тај Радосав се, са презименом Богичевић, помиње у тевтеру чибука за 1822. годину.¹² Има их и у оближњој Слатини, али и Београду (4 к).

СОКИЋИ (16 к, Ђурђевдан) су под крај XVIII века досељени из Гостиља на Златибору. Презиме им је изведено из женског имена Сока. Има их и у оближњим Мршинцима, Чачку и Београду.

ВЛАСТЕЛИЦЕ (3 к, Врачеви): Босиљка, супруга кнеза Аврама Лукића из Рајца, довела је овде 1804. године своју браћу из села Властелице у Драгачеву (отуда им и презиме). Доста су се селили. Има их у Чачку (3 к), Нишу (1 к), Крагујевцу (1 к), Београду (5 к),

Крушевцу (1 к), Горичанима (3 к) Милатовићима (1 к), Губеревцима (2 к), Западној Немачкој и Аустралији.¹³

ДЕЛИЋИ (9 к, Ђурђиц) су из правца Санџака дошли у Карађорђево доба. Није јасно порекло овог презимена. Има их и у Чачку (7 к), Нишу и Смедеревској Паланци.

САЛЕМОВИЋИ (4 к, Ђурђевдан) су из околине Сјенице. Приповеда се да је један Алексић код Сјенице убио некаквог Салем-пашу и са Карађорђевом војском 1809. године побегао „у Мораву“. На споменику Стефану Алексићу у Липници, који је умро 1820. године, пише да је био „бињбаша при владенију Карађорђија“. Садашње презиме упућује на реченог Салем-пашу. Уосталом, и на споменику Николи Алексићу, који је умро 1879. године, пише „иначе Салем“.¹⁴ После другог светског рата образовали су домаћинства и у суседној Жежевици, Београду и Велењу.

ГОСТИЉЦИ (23 к, Ђурђевдан) су досељени 1809. године из Гостиља на Златибору. Презименом чувају успомену на завичај. Има их одсељених из Липнице у Слатини, Жежевици, Чачку, Београду и Краљеву.

ЈАНКОВИЋИ — РАДУЛОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су такође 1809. године дошли из Гостиља. Оба презимена њихова упућују на неке претке.

КНЕЖЕВИЋИ (2 к, Јовањдан — 20. јануар) су дошли 1809. године из Вапе код Сјенице и настанили се код „Грчког гробља“ (српско средњовековно гробље). Њихово презиме упућује на чињеницу да им је неки предак био кнез. Истовремено су насељени у суседна села Рајац и Жежевицу, а има их одсељених и у Чачак и Београд.

ТУТУНОВИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су Силистрићи. Досељени су из Црне Горе у XVIII веку у трнавска села, а у Липници су се настанили почетком XIX века. Шверцовали су дуван — тутун, па им отуда и презиме. У Липницу су стигли из Радаљева код Ивањице. Два њихова домаћинства постоје у Чачку, а једно и у Београду.¹⁵

МИЛОВИЋИ (8 к, Ђурђевдан) су као пинтери дошли у Карађорђево доба однекуд из Црне Горе преко Санџака. Њихово презиме упућује на неког претка. Има их и у Чачку и Београду.

ПЕТРОВИЋИ (5 к, Ђурђевдан) су дошли почетком XIX века из Косовице. Презименом чувају успомену на неког претка.

ДОЛОВИЋИ (5 к, Ђурђевдан) су после другог српског устанка досељени из Котраже (Драгачево). Овде су стигла браћа Драгић и

Нешо. Њихово презиме упућује на некакву долину, у којој су живели, или на неког претка Дола.

ЛОКСИЋИ (11 к, Никољдан) су после 1820. године досељени из Радаљева као Мојсиловићи (како су потписани у тевтеру чибука за 1822. годину).¹⁶ Изгледа да је досељен Јоксим Мојсиловић, од чијег им је имена образовано презиме (умро 1833. у 96. години живота).¹⁷ Зову их и Јоксимовићи. Има их и у оближњој Слатини, али и у више домова у Чачку.

МАКСИМОВИЋИ (1 к, Никољдан): дошли кад и Јоксићи из Радаљева код Ивањице. Презименом чувају успомену на претка Макса.

МИЛЕТИЋИ — ГУЧАНИ (4 к, Аранђеловдан) су после 1820. године досељени из Гуче (Драгачево) као Петровићи. На споменику Милети Петровићу, који је умро 1852. године, пише „иначе Гучанин“. Године 1885. умро је Милоје Милетић, рођен 1820. у Гучи. На споменицима у гробљу такође се сазнаје да су рођени у Гучи, а умрли у Липници: Милутин — 1861, Обрад — 1866. и Јован — 1867. године.¹⁸ Презиме им је изведено из имена претка Милете, а надимак, друго презиме, од топонима Гуча. Има их и у оближњим Кукићима, али и у Београду и Паризу.

САВИЋЕВИЋИ (2 к, Бурђиц) су средином XIX века досељени из Шума — Рапчићи код Ивањице. Презиме им је образовано од имена неког претка.¹⁹

ТИМОТИЈЕВИЋИ (1 к, Аранђеловдан) су дошли 1878. године из Криваче (Драгачево). Протокол умрлих сведочи да је, примера ради, 1889. умро Сретен (40), рођен у Кривачи.¹⁹ Презиме им је изведено из имена неког претка Тимотија.

ДРАМЛИЋИ (1 к, Стевањдан) су после 1870. године досељени из Драгачева. Матице умрлих кажу да је 1893. године у Липници умро Аврам Драмлић (28), рођен у Котражи (Драгачево).²⁰ Презиме им потиче од речи „драмлија“ (гмизла) и упућује на надимак некаквог вредног (живахног) претка. Има их одсељених и у Београд.

ВУЈОВИЋИ (7 к, Бурђиц) су после 1881. године досељени из Смиљевца (моравички крај, Ивањица). Протокол умрлих бележи да је 1890. године у Липници умро Сретен Вујовић (38), рођен у Смиљевцу (моравички крај).²¹ Њихово презиме упућује на име неког претка. Има их и у Мрчајевцима, Чачку и Војводини.

ЂОКИЋИ (4 к, Стевањдан) су после 1876. године досељени из моравичког краја. Протокол умрлих бележи да је 1898. године умро у Липници Андрија Ђокић (7,5 година), рођен у Косовици, а 1916.

Милија Ђокић (60), рођен у Глеђици.²² Неки су и из Братљева. У суштини, ради се о једном роду. Презименом чувају успомену на неког претка. Има их и у Чачку.

ГАВРИЛОВИЋИ (5 к, Никољдан) су прешли из оближњег Рајца крајем XIX века. Од имена претка Гаврила, о коме ништа не знају, узели су презиме. Неки су се пре другог светског рата одселили у Кукиће (Чачак), а касније и у Чачак.

ЂЕНДИЋИ (2 к, Мратиндан) су Драгачевци. Протокол умрлих бележи да је 1904. године умро у Липници Ђендић (68), рођен у Губеревцима (Драгачево).²³ Није јасно порекло овог презимена. Има их и у Чачку и Кукићима (Чачак).

ПАВЛОВИЋИ (3 к, Ђурђевдан) су такође Драгачевци. Матице умрлих сведоче да је у Липници 1902. године умро Радисав Павловић (40), рођен у Лиси.²⁴ Презименом чувају успомену на неког претка Павла.

ЈОВАНОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су из Вучковице (Драгачево). Протокол умрлих каже да је у Липници 1904. године умро Радомир (50), рођен у Вучковици.²⁵ Презиме им је образовано од имена неког претка.

СТОЈКОВИЋИ (1 к, Никољдан) су из моравичког краја. Матице кажу да је у Липници 1914. године умро Добривоје (15), рођен у Брезови (моравички крај, Ивањица).²⁶ Презименом чувају успомену на претка Стојка.

ОСТОЈИЋИ (1 к, Никољдан) су домазети у Пајовићима (којих више нема) из Бјелуше код Ариља од почетка XX века. Презиме им је изведено из имена неког претка Остоје.

КАЛАЈЦИЋИ (3 к, Аранђеловдан) су почетком XX века дошли из Милатовића (Драгачево). Неко од њихових предака био је калајџија, па им отуда „мајсторско“ презиме.

СЛАВКОВИЋИ (2 к, Митровдан) су Драгачевци. Матице кажу да је у Липници 1915. године умро Филип (30), рођен у Ртима (Драгачево).²⁷ Презиме им је образовано од имена неког претка. Има их и у Чачку.

ТОМИЋИ (1 к, Лучиндан) су 1886. године досељени из Вучака (моравички крај). Дошао је Михаило. Од имена неког претка Томе образовано им је презиме.

КОВАЧЕВИЋИ (1 к, Никољдан) су као ковачи дошли из Виче (Драгачево). Потес Вигњиште сведочи где се налазила њихова ковачница. Иначе, и презиме им је образовано од занимања предака.

ГРУЈАНЦИ (1 к, Аранђеловдан): Михаило се из Жежевице (Ча-

чак) привенчао 1939. године у Ковачевиће. Није јасно порекло овог презимена.

МИЛЕКИЋИ (1 к, Ђурђевдан): Исидор се доселио 1925. године из Брезовица (Чачак). Презименом чувају успомену на претка Милеку.

КАРАКЛАЈИЋИ (1 к, Никољдан) су из околине Ивањице. Ма-тице кажу да је 1915. године у Липници умро Љубисав (65), рођен у Шаренику.²⁸ Он је, иначе, живео и у Паковраћу (Чачак). Има их и у Чачку (2 к) и Београду (1 к). Иначе, није јасно порекло овог презимена.

Досељавања у Липницу трају и после другог светског рата. Отуда и није чудно што пописи становника из 1971. и 1981. године указују на раст броја домова.²⁹ Нови досељеници носе презимена углавном образована од имена предака, њиховог занимања или надимка.

ПЕЈОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су после 1945. године дошли из оближњих Мршинаца.

ВУЧКОВИЋИ (1 к, Мратиндан) су из Заблаћа 1950. године призећени у Ђендиће. Има их и у Београду.

СМИЉАНИЋИ (1 к) су из санџачке Ојковице дошли после рата.

МАТОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су у исто време стигли из Ојковице — Кокин Брод.

ПУПАВИЦЕ (1 к, Петровдан) су прешли из оближњих Мршинаца после рата.

МИЛОШЕВИЋИ (1 к) су досељени из Босне 1960. године. Нису род са старим Милошевићима, досељеним после 1876. године из Комарана.³⁰

ПЕШИЋИ (1 к, Петровдан) су дошли 1965. године из Ерчега (моравички крај).

ГРУЈОВИЋИ (1 к, Михољдан) су дошли из суседног Рајца после 1950. године.

ВЕСЕЛИНОВИЋИ (1 к, Ђурђиц): Жарко је из оближње Жежевице дошао на мираз после 1950. године у Цогољевиће (родом из Губереваца — Драгачево, којих више нема). Има их и у Београду.

САРИЋИ (1 к, Никољдан): дошли из Горњег Дубца (Драгачево) 1965. године.

МИХАИЛОВИЋИ (1 к, Никољдан) су стигли после 1960. године из Бајине Баште.

МАРЈАНОВИЋИ (1 к) су у исто време приспели из Јабланице на Златибору.

ФИЛИПОВИЋИ (1 к, Никољдан) су досељени у исто време из околине Бајине Баште.

КРСТЕНИЈЕВИЋИ (1 к, Јовањдан) су дошли у исто време из Пљеваља.

ШИБАЛИЋИ (1 к) су призећени из Пријевора (Чачак) у Шушиће пре 20 година. Није јасно порекло овог презимена.

ТОМАШЕВИЋИ (1 к, Никољдан) су 1975. године досељени из Добриња код Бијелог Поља.

Карактеристичан је случај САВИЋА: Драгослав се из Вапе (Чачак) привенчао у Властелице пред други светски рат, а његов син се вратио у Вапу.

Документа из XIX века помињу и неке друге родове у Липници, којих више нема у селу (одсељени су, променили презиме или изумрли). Такви су, примера ради, били БУГАРЧИЋИ, КОСОВЦИ (РАДОВИЋИ), досељени из Мратиња (Пива),³¹ КОПУНОВИЋИ (1901. године умро Танасије, рођен у Косовици), МИЛОШЕВИЋИ (1909. умро Јован, рођен у Комаранима), ПАЈОВИЋИ (1915. године умро Милоје, рођен у Бјелуши код Ариља), ЛУКОВИЋИ (1916. године умро Јован, рођен у Равној Гори), СОВРОНИЈЕВИЋИ, РАЈКОВИЋИ (из Дубраве код Ивањице).³² Чибучки тевтер из 1822. године „зна“ и за: ТОПАЛОВИЋЕ, МОЈСИЛОВИЋЕ, РАДУЛОВИЋЕ, ШУЋОВИЋЕ (ако нису Шићевићи), ЗАРИЋЕ, ЈЕВЛОЋИЋЕ (ЈЕВЛОЋЕВИЋЕ), ЧАКАЈЦЕ, ГЛИШОВИЋЕ и ЧОЛОВИЋЕ, а каснија документа и за МИХАЈЛОВИЋЕ, ТАЛОВИЋЕ, ПЕЛОВИЋЕ, РАДОЊИЋЕ.³³ Матице венчаних помињу, после 1881. године, и БОГДАНОВИЋЕ (родом из Кушића, моравички крај), МАЏАРЕВИЋЕ (из Лисе код Ивањице), КРУНИЋЕ (из Косовице), ВИТОРОВИЋЕ (из Беле Реке моравичке), ЈЕЛИЋЕ (из Косовице).³⁴

ПЕТНИЦА

У самом подножју планине Јелице, на њеној северној страни, простире се село Петница, једно од мањих насеља у општини Чачак. Северно је Премећа, североисточно Жаочани, источно Лазац (општина Краљево), а западно Брезовице.

Мештани тврде да су име овом селу дали насељеници још у XIV и XV веку дошавши из Петнице у Црној Гори.¹

Називи појединих потеса у селу чувају успомене на људе који су ту живели: Бабино бреме, Адино брдо, Ђировача, Маркуша, Царвац и Васиљевиће парлог, или су прозвани по изворима (Бубан), карактеристичним бојама у јесен (Рујево брдо) или по окупљању птица (Гавраново брдо). Реке и потоци добили су имена по самом насељу или

појединим родовима у њему: Петничка река, Премећка река, Милекића поток и Стеванов поток.

Најстарије насеље налазило се на потесу Селиште.

Сеоска слава (обетина) је на први дан Тројица.

Петница се први пут помиње 1476. године као село у кнежини кнеза Ђурђа, сина Станислава. Имала је 14 кућа са 23 ожењене мушке главе, примићурном (старешина села) Милошем Турчевићем и једним теклићем.² Године 1528. пописано је село Горња Петница у нахији Морава са девет кућа, у којима је, осим домаћина, живело још 19 одраслих (пунолетних) мушкарца. Они су били власи (сточари), а само један — ратај (ратар). Године 1576. Горња Петница имала је 11 кућа и њени житељи плаћали су своје спахији 1.200 акчи феудалних дажбина. Дефтер из 1560. године „зна“ за Горњу, Средњу и Доњу Петницу, у којима је становништво потпуно исламизирано. У 18 муслиманских кућа, сем домаћина, живела су још четири одрасла мушкарца. Обавезе према спахији износиле су 3.641 акчу.³

Петница се 1820/21. године налазила у пожешкој нахији. Имала је 19 домаћинстава са 22 ожењене и 75 арачких глава.⁴ Године 1821/22. у Петници, селу у трнавском срезу, пописано је: 22 куће, 28 пореских и 62 арачке главе.⁵ Касније, до 1890. године, село је улазило у састав општине Лазац, а тада су Петница и Премећа образовале општину петничку, која није била дуговека.

Данас село припада општини Чачак. Године 1871. овде је пописано 368 житеља у 93 домаћинства, а деценију касније — 309 становника у 88 домаћинстава.⁶ Речитијег податка о одсељавању из Петнице нема.

Становништво села у целини је досељеничко.

ВАСИЉЕВИЋИ (8 к. Лучиндан) су у XVIII веку стигли из Старог Влаха, а даљим пореклом су Никшићи.⁷ Презиме им је изведено из имена неког претка, Васиља. После другог светског рата настанили су се и у Чачку, Зрењанину, Горичанима (Чачак), Краљеву, Баљевцу, Мачкату (Чајетина) и Крагујевцу.⁸

ПУЗИЋИ (7 к. Ђурђиц) су под крај XVIII века стигли из околине Сјенице, с тим што се један њихов део задржао у драгачевском Тијању.⁹ Неки њихов предак био је призећен (припуз), па отуда и овакво презиме. После 1950. године неки Пузићи су се настанили и у Чачку, Мрсаћу, Краљеву и Крагујевцу.

ВЕЉОВИЋИ (3 к. Никољдан) су из правца Санцака досељени под крај XVIII века. Презименом чувају успомену на претка Веља.

После 1950. године образовали су своја домаћинства и у Чачку, Љубићу (Чачак) и Трстенику.

БЕЛОПАВЛОВИЋИ (15 к, Петковдан) су придошлице из истоименог црногорског племена, на што упућује и њихово презиме. У овај крај (и суседни Лазац) пристигли су пред први српски устанак, у коме су неки од њих учествовали.¹⁰ Почели су се селити пре другог светског рата у Београд (4 к), а касније и у Чачак (5 к), Атеницу код Чачка (1 к), Краљево (више домова), Адране, Мрсаћ, Буковицу код Краљева, Горичане, Ниш и Холандију (по 1 к), а један је на привременом раду у Канади.

СТЕВАНОВИЋИ (10 к, Јовањдан — 20. јануар) су доселци са почетка XIX века однекуд из Црне Горе, преко Санцака. Презиме им је изведено из имена претка Стевана. После другог светског рата настанили су се и у Чачку, Краљеву, Горичанима (Чачак), Дедевцима (Краљево), Сплиту и Мршинцима (Чачак).

ГОРДИЋИ (2 к, Мратиндан) су у Карађорђево доба добегли из Рутоша код Нове Вароши. Презиме им је изведено из речи горд, гордост. Овде је стигао Саво Гордић, „дошљак жени у кућу, у Вељовиће.“¹¹ Привенчао се за Инђију Вељовић. Имали су сина Лазара, а овај Милорада и Михаила. Милорадова даља лоза: Божидар — Борисав и Милосав, чији су синови Милутин и Негослав. Михаило је имао три сина: Добросава (погинуо у првом светском рату), Младена (такође нежењен погинуо у првом светском рату) и Милана, чији су потомци женска деца.¹²

БУРЕВИЋИ (2 к, Никољдан) су досељени 1815. године из Опаленика (моравички крај), а порекло њиховог презимена није јасно. После другог светског рата образовали су по једном домаћинство у Чачку и у Западној Немачкој.

СРЕМЧЕВИЋИ (14 к, Јовањдан — 20. јануар) су од Чалуковића из суседне Премеће. Потомци су Стевана Чалуковића, који је у време првог српског устанка (након некаквог сукоба с братом) побегла у Срем и отуда се вратио у „сремском оделу“. Стеван је као Сремац пописан 1822. године.¹³ По једно домаћинство имају и у Брезовицама (Чачак), Чачку, Београду, Краљеву и Пули.

БОРИСАВЉЕВИЋИ (1 к, Аранђеловдан) су добегли 1876. године из Старог Влаха. Презиме им је изведено из имена неког претка Борисава. После 1950. године образовали су једно домаћинство и у Чачку.

МАЈСТОРОВИЋИ (6 к, Михољдан) су средином XIX века прешли из суседних Брезовица. Неки њихови преци живели су овде и

раније — 1822. године унесени су у чибучки тевтер.¹⁴ Презиме им је образовано од мајсторлука претка Милоша ковача. После 1950. године настањивали су се и у Чачку, Краљево и Западној Немачкој.

СТОЈАНОВИЋИ (2 к, Никољдан) су 1914. године прешли из оближњих драгачевских Горачића. Презименом чувају успомену на неког претка Стојана. Једно домаћинство образовали су и у Београду.

ГАЈИЋИ (1 к, Петковдан): Милош се из Буковице (Краљево) призетио пред први светски рат у Белопавловиће. Презиме овог рода упућује на неког претка Гаја. Једно домаћинство (од 1955. године) образовали су и у Чачку.

ПЕТРОВИЋИ (1 к, Лучиндан) су стигли „с Чева“ у Црној Гори некако у исто време. Презименом чувају успомену на претка Петра. После другог светског рата неки су се одселили у Чачак (2 к).

МИЛИНКОВИЋИ (1 к, Никољдан): Радомир је из оближњих Качулица дошао на мираз у Пејовиће (којих више у селу нема). Презиме овог рода упућује на неког претка Милинка.

БОЈОВИЋИ (3 к, Петковдан): Танасије је из суседних Брезовица 1914. године дошао на мираз у Белопавловиће. Презименом чувају успомену на претка Боја. Има их и у Краљево, Чачку и Горњем Милановцу.

СТАНИШИЋИ (1 к, Врачеви) су после првог светског рата досељени из драгачевских Властелица. Од претка Станише остало им је презиме. Једно њихово домаћинство постоји и у Чачку.

МИЛАДИНОВИЋИ (2 к, Ђурђиц) су нешто раније прешли из суседног Ласца. Презименом чувају успомену на неког претка Миладина.

МИЛИЈАНОВИЋИ (2 к, Аранђеловдан): Радоје је прешао из Ласца 1930. године. Ово презиме упућује на име претка Милијана. Једно домаћинство овог рода постоји и у Чачку.

МАНДИЋИ (1 к, Ђурђевдан): Обрен је пресељен из суседне Премеће. Презиме овог рода образовано је од имена неке Манде.

СТОЈИЋИ (1 к, Лучиндан): Мирко се из Буковице (Краљево) привенчао 1932. године у Васиљевиће. Даљим пореклом су Никшићи. Презиме им је од имена Стоја, за коју не знају када је живела. Настанили су се (по 1 к) и у Београду, Чачку, Жаочанима (Чачак) и Дракчићима (Краљево).

ТОДОРОВИЋИ I (1 к, Лучиндан): Димитрије се из суседне Премеће привенчао у Пејовиће (којих више нема) 1933. године. Презименом чувају успомену на неког претка Тодора.

ТОДОРОВИЋИ II (1 к, Никољдан): Александар је дошао из Рајца (Чачак) 1936. године. Од претка Тодора овај род добио је породично име. Има их и у Слатини, Ивањици и Заблаћу (Чачак).

СЕКУЛИЋИ (2 к, Никољдан) су 1937. године досељени из Ерчега (моравички крај). Презименом чувају успомену на претка Секулу. После 1950. године формирали су домаћинства и у Чачку, Београду и Краљеву.

БОГИЋЕВИЋИ (1 к, Јовањдан — 20. јануар): Милашко се из оближњих Качулица призетио пре четири деценије у Пузиће. На претка Богића упућује презиме овог рода. Једно домаћинство образовали су и у Чачку.

ЧАЛУКОВИЋИ (1 к, Јовањдан — 20. јануар): Драгиша је 1960. године прешао из суседне Премеће на своје имање у Петницу, где су и у XIX веку живели неки његови преци.¹⁵ Није јасно порекло овог презимена. После 1950. године неки су се одселили у Београд, Задар и Смедерево.

СЈЕНИЧИЋИ (1 к, Лучиндан): Драган је из Горачића (Драгачево) дошао 1955. године. Даљим пореклом овај род је из околине Сјенице, на што упућује и само презиме.

БЕШЕВИЋИ (1 к, Аранђеловдан): Милоје је из суседне Премеће прешао 1960. године. Презиме овог рода највероватније је родовско. . .

Иначе, документа из XIX и XX века помињу још неке родове у Петници, који су одсељени, изумрли или променили презиме. То су: ПЕЈОВИЋИ (стари досељенички род из Старог Влаха, иначе Никшићи пореклом),¹⁶ КРАСО (1837. године овде је имао кафану Радивоје Красо, родом из Брезовица, потписиван и као БРЕЗОВАЦ), МИЛОЈЕВИЋИ, АВРАМОВИЋИ, САВИЋЕВИЋИ, ВЕСОВИЋИ, СТЕФАНОВИЋИ (ако нису Стевановићи или, можда, Сремчевићи — потомци Стефана Сремца), ЈОВИЋЕВИЋИ, ВАСИЛИЈЕВИЋИ (ако нису Васиљевићи), ЦАРЕВИЋИ (живели на потесу Царевац, можда пореклом из драгачевских Горачића, где и данас има Царевића) и БОЖАНИЋИ.¹⁷ Матице кажу, такође, да је 1883. године у Петници умро Димитрије КОЈИЋ (70), рођен у Атеници код Чачка, 1896 — Витор ШУЉУБУРА (45), рођен у Лиси (Драгачево), а 1913 — Тома МАРИНОВИЋ (64), рођен у Буковику (Стари Влах). Иначе, у Петници су до 1950. године, када су се одселили у Панчевачки рит и Београд, живели и Цигани НИКОЛИЋИ, ковачи. Нешто раније и ЛУКОВИЋИ, пореклом из Дракчића (Краљево), по којима се у селу назива један извор.¹⁸

ПРЕМЕЋА

На северним падинама планине Јелице простире се село Премећа. Северно од њега је Рајац, источно Слатина, Качулице и Жаочани, југозападно Петница и Брезовице, а западно — драгачевска села Губеревци и Горачићи.

Легенда каже да село носи овакво име због тога што је, бацајући га са Рајачког виса или Биљега, преко њега камен „преметао“ Краљевић Марко.¹ Иначе, већина топонима у Премећи упућује на људе: Бошковића, Шибанско и Мутаовића брдо, Пејовића и Шундерића потес, Ђоровача, Росина коса. Није јасно порекло топонима Торлак, а Глогово брдо добило је име по дрвету глог.² Црквина је на потесу Збеглице (где се српско становништво склањало пред налетима Турака), на левој страни реке Премећуше. Ту се, до 1814. године, налазила црква брвнара, коју су Турци запалили у време Хаци-Проданове буне. Црква је славила први дан св. Тројица (који је и сеоска обетина). За цркву су мештани до 1826. године користили једну пећину, на чијим се стенама и данас уочавају уклесани крстови.³

Први помен Премеће је из турског дефтера датираног са 1528. годином: село је имало седам домова и 21 табију, а примићур је био Милош, син Радича (њему је припадала и Липница).⁴ Године 1540. у Премећи је пописано седам домова, са два нежењена мушкарца, која су поседовала седам баштина. Мештани су плаћали 1.631 акчу феудалних дажбина.⁵ Године 1572. село је имало девет домова и три нежењена одрасла мушкарца, а плаћало је спахији 1.700 акчи дажбина.⁶

После другог српског устанка насеље је припадало трнавском срезу. Године 1820/21. имало је 20 домова, 25 ожењених и 75 арачких глава,⁷ а 1821/22 — 27 домова, 33 пореске и 84 арачке главе.⁸ При формирању општина, Премећа и суседни Рајац сачињавали су сеоску премећку општину. Касније је село припадало, разним административним поделама, под надлежност више сеоских општина. Данас је у саставу општине Чачак.

Село је 1971. године имало 138 домова са 547 житеља, а деценију касније 472 становника.⁹

Становништво Премеће у целини је досељеничко.

МАНДИЋИ (8 кућа, славе Ђурђевдан) су под крај XVIII века добили из Црне Горе преко Санџака. Потомци кажу да је дошао Милисав Мандић са породицом. Род су им Мандићи у Виљуши (Чачак). Презиме им је изведено из женског имена Манда. Доста су се

селили — после другог светског рата и у Чачак, Београд, Зрењанин и Нови Сад.¹⁰

ЈЕЧМЕНИЦЕ (5 к, Никољдан) су под крај XVIII века дошли из Потарја. Вероватно су сејали јечам, па им је из занимања образовано презиме. После другог светског рата формирали су по једно домаћинство у оближњим Мршинцима и у Чачку.

МИЛОШЕВИЋИ (15 к, Никољдан) и БРАНКОВИЋИ (5 к, Никољдан) један су род. Досељени су из Шаренграда, али не знају где се то насеље налази. Стигла су, под крај XVIII века, два брата у ово село: Милош и Бранко, од чијих су им имена образована презимена. Међусобно не склапају бракове. После другог светског рата доста су се селили. Милошевића има у Чачку (4 к), Београду (2), Краљеву (1 к) и суседним Качулицама (1 к), а Бранковића у Атеници код Чачка (2 к), Чачку (1 к) и Бањи Ковиљачи (1 к).

ПЕЈОВИЋИ (15 к, Лучиндан) су Никшићи. Стигли су у Премећу крајем XVIII века. Презиме им је изведено из имена неког претка Пеја. После 1945. године образовали су по два домаћинства у суседним Горичанима, Краљеву и Чачку, по три у Зрењанину и суседној Слатини, а једно у Самаилама (Краљево).

ЧАЛУКОВИЋИ (6 к, Никољдан) су давни дошљаци из правца Санцака. У Премећи су се затекли пред први српски устанак. Није јасно порекло њиховог презимена. После 1950. године у Чачку и суседној Петници формирали су по два домаћинства, а по једно у Мршинцима, Горичанима, Заблаћу и Енглеској.

МУТАОВИЋИ (4 к, Никољдан) су досељени пред први српски устанак из Бистрице бихорске. Род су им Мутаповићи у Прислоници (Чачак). Пошто су се бавили мутавцијским занатом, добили су карактеристично презиме. У Титовом Ужицу и Чачку постоје два њихова домаћинства, а по једно у суседним Жаочанима и у Приштини.

ЛЕКИЋИ (4 к, Никољдан) су стигли у Премећу из правца Санцака највероватније 1809 године. Презиме им је изведено из имена неког претка Леке. После 1950. године образовали су по два домаћинства у Краљеву и у Француској.

ГАВРИЛОВИЋИ (3 к, Никољдан) су стигли „од Колашина“ 1809. године. Од имена неког претка Гаврила формирано им је презиме. Два њихова домаћинства постоје од после 1950. године, у Атеници, а по једно у Чачку и Заблаћу.

ВУЛИШИЋИ (2 к, Мратиндан) су давни досељеници, незнано откуда. Њихово презиме упућује на некаквог претка Вулицу. По-

једно њихово домаћинство постоји и у Чачку, Виљуши (Чачак) и Горачићима (Драгачево), а у Атеници код Чачка — три.

ПУЗИЋИ (5 к, Ђурђиц) су досељени почетком XIX века из Котраже (Драгачево). Неко од њихових предака био је призећен (припуз), па је његовим потомцима наденуто презиме Пуза — Пузић. После другог светског рата неки су се настанили и у Чачку (2 к), Слатини (1 к) и Жаочанима (1 к).

БЕШЕВИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су стигли у Премећу око 1840. године из Црњева у Санџаку. По пореклу, род су им Бешевићи у драгачевским селима Губеревци и Вича, по отуда и веровање да су прешлаци из Драгачева. Није јасно порекло овог презимена. Има их одсељених у Зрењанин (3 к), Нови Сад (1 к), Загреб (1 к) и суседне Жаочане (1 к).

ШУНДЕРИЋИ (16 к, Никољдан) су, по речима Војислава Шундерића, пресељеници из драгачевске Рогаче од око 1845. године. Није јасно порекло овог презимена. После другог светског рата образовали су по једно домаћинство у Чачку, Краљеву и чачанским селима Слатина, Горичани и Атеница.

ЈОВАНОВИЋИ (3 к, Јовањдан) су средином XIX века стигли однекуд из моравичког краја (Ивањица). Презименом чувају успомену на неког претка Јована. (Њих не треба поистовећивати са Јовановићима који се јављају у тевтеру чибука за 1822. годину).¹¹

ЛУКОВИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су дошли из Равне Горе после 1881. године.¹² Други, опет, сведоче да су из Вапе код Сјенице стигла браћа Миленко, Видоје и Глишо, али раније — после средине XIX века. Презиме им је изведено из имена претка Луке. Има их и у Чачку (3 к).

БОШКОВИЋИ (7 к, Никољдан) су из предела Мојковац — Бијело Поље досељени око 1850. године. Изгледа да су стигли на баштину неког свога претка — пошто се ово презиме јавља и у тевтеру чибука из 1822. године.¹³ Презименом чувају успомену на претка Бошка, о коме ништа не знају. После другог светског рата образовали су четири домаћинства у Чачку и два у Београду.

АВРАМОВИЋИ (4 к, Стевањдан): Светолик је из суседних Брезовица дошао 1910. године. Презиме им је образовано од имена неког претка Аврама. По два њихова домаћинства постоје и у Београду и Чачку, а по једно у Самаилама, Горичанима, Мршинцима и Брезовицама (повратак у село предака).

МАРИНКОВИЋИ (3 к, Лучиндан): Танасије дошао после 1890. године из Горњег Дубца (Драгачево). Презименом чувају успомену

на неког претка Маринка. После другог светског рата образовали су три домаћинства у Чачку, а једно у Мрчајевцима.

ЂЕНДИЋИ (2 к, Мратиндан) су усељеници из оближњих Губереваца (Драгачево). Стигли су пред први светски рат. Није јасно порекло овог презимена. Раније су се неки одселили у Доњи Дубац (Драгачево), а после другог светског рата образовали су седам домаћинстава у Атеници код Чачка.

ПЛАЗИНИЋИ (3 к, Никољдан) су после 1850. године прешли из Губереваца (Драгачево). Презиме им је образовано од речи лаз, оплазина. После другог светског рата три њихова домаћинства формирана су у Жаочанима, а једно у Чачку, Атеници и Качулицама.

ТУТУНОВИЋИ (1 к, Аранђеловдан): Влајко из Рајца привенчао се после првог светског рата у Милошевиће. Потајно су продавали тутун (дуван) пре доласка у овај део Србије, па им је од те речи остало презиме. После другог светског рата једно њихово домаћинство образовано је у Атеници код Чачка.

РАДОСАВЧЕВИЋИ (1 к, Лучиндан): Милутин се из Горачића (Драгачево) призео после првог светског рата у Пејовиће. Презиме овог рода изведено је из имена неког претка.

КОВАЧЕВИЋИ (1 к, Васиљевдан): из Виче се Петроније 1926. године доселио у кућу Сретена Бошковића. Презименом овај драгачевски род чува успомену на неког претка који је био мајстор ковач. Једно њихово домаћинство образовано је, пре десетак година, и у Чачку.

ГРУЈОВИЋИ (4 к, Ваведење) су такође из Виче (Драгачево) дошли после првог светског рата. Тако они тврде, мада документа сведоче да их је у Премећи било и 1863. године.¹⁴ Вероватно је, дакле, да су се у два маха селили. Презиме им је образовано од имена неког претка Груја. Има их одсељених и у Атеници и Чачак.

ЉУБИСАВЉЕВИЋИ (1 к, Никољдан) су почетком XX века досељени из Шапоња у Санцаку. Презименом чувају успомену на претка Љубисава, а надимак Шапоња на завичај, из кога су дошли. Шапоња, можда баш њихових предака, било је у Премећи и 1822. године.¹⁵

ТОДОРОВИЋИ (1 к, Никољдан): Димитрије из суседног Рајца дошао на мираз у Пејовиће 1950. године. Презиме им је изведено из имена неког претка. Једно њихово домаћинство постоји и у суседној Петници. Међутим, ваља знати да је ових Тодоровића било и знатно раније у Премећи: године 1891. умро је у Слатини Радивоје Тодоро-

вић, родом из Понора (Студеница), а споменик су му подигли браћа и мајка из Премеће.¹⁶

ВУКАЈЛОВИЋИ (1 к): Радован је дошао из Губереваца (Драгачево) 1963. године. Презиме овог рода чува успомену на претка Вукајда.

ШТАВЉАНИ (1 к, Никољдан): Владан је из Качулица дошао 1961. године на имање своје тетке Рајке Јечменица. Даљим пореклом су из Штавља код Сјенице, на шта упућује и њихово презиме.

СТЕВАНОВИЋИ (3 к, Јовањдан): Тиосав је призећен у Чалуковиће пре око 60 година из суседне Петнице. Презиме овог рода упућује на име претка Стевана. После другог светског рата по једно њихово домаћинство основано је и у Београду и Петници.

ОБРЕНОВИЋИ (1 к, Ђурђиц): шумар Драги дошао је 1967. године из Гокчанице код Краљева. Презименом овај род чува успомену на неког претка.

Документа из XIX и XX века помињу још неке родове у Петници, којих више овде нема. Није јасно да ли су променили презиме, изумрли или одсељени. Одсељавања су из овог села одувек била бурна. Карактеристичан је у том погледу пример породице Милована Чалуковића. Овај Милован имао је, наиме, дванаесторо деце и сва су напустила после другог светског рата родно село.¹⁷ Године 1822. унети су у тевтер чибучки и ови родови: ТРЋАНИ, ЧОРЛО, СПАСОЈЕВИЋИ, ТРИФУНОВИЋИ, МИЈАИЛОВИЋИ, ИЛИЋИ, МИЛОЈЕВИЋИ, ЂИНОВИЋИ, ЈАНКОВИЋИ и ДОСТАНИЋИ.¹⁸ Године 1863. пописани су, поред осталих: МИТРОВИЋИ, САМАРЦИЋИ, ЛОВИЋИ, ЧОЛОВИЋИ, ДОСТАНИЋИ, ИСАИЛОВИЋИ, ПАВИЋЕВИЋИ, СРЕДОЈЕВИЋИ и ВУЧИЋЕВИЋИ.¹⁹ Матице кажу да је 1881. године у Качулицама умро Милован САМАРЦИЋ (22), рођен у Премећи.²⁰ Нешто касније, овде су живели и ВРАТОЊИЋИ, досељени из Лисе код Ивањице.²¹ Помињу се и МАРИНОВИЋИ, којих више нема.

НАПОМЕНЕ И ОБЈАШЊЕЊА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Пројекат је финансирала Основна заједница науке региона Краљево, са седиштем у Чачку, а корисници су: Народни музеј у Чачку, Етнографски музеј у Београду и Етнографски институт Српске академије наука и уметности у Београду.

2. „Градац“, 85—86, Чачак, 1989, стр. 20—22.

3. Чувају се у историјским архивима у Чачку и Краљеву.

4. На неке епитафе скренуо нам је пажњу Радојко Николић, књижевник из Чачка.

5. Коришћену литературу наводимо у напоменама.

6. Аутор је др Младен Стефановић, а рукопис се чува у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.

БРЕЗОВИЦЕ

1. Споменик се налази на „Грчком гробљу“ у Мајсторовићима, а открио га је др Никола Дудић, архитекта из Београда, врстан зналац ове тематике. Александар Лесо Мајсторовић, пензионер из Брезовица, причао је како мештани тврде да је ово сигурно „српски гроб“, никако „грчки“. Иначе, сељаци „грчким гробљима“ називају, уствари, српска средњовековна гробља.

2. „Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, приредио Ахмед С. Аличић, II, Чачак, 1985, стр. 43. Тобије, које се помињу у овим пописима су нежељени одрасли мушкарци.

3. Податке је публикувао др Бранко Перуничкић у књизи „Чачак и Горњи Милановац 1815—1865“, Чачак, 1968. Мештани, такође, кажу да је садашње становништво Брезовица почетком XIX века живело у само пет домова. (Ово је посебно тврдио Александар Лесо Мајсторовић, пензионер).

4. Казивање Александра Леса Мајсторовића из Брезовица.

5. „Изворник“, грађа Међуопштинског историјског архива, 2, приредио: Драгољуб М. Павловић, Чачак, 1985.

6. Као под 4.

7. Као под 5.

8. На тражење аутора овог рада, попис одсељеника сачинио је Александар Лесо Мајсторовић, пензионер из Брезовица, човек који је добро познавао прошлост села.

9. Испис из пописа који се чува у Архиви Србије — код Драгољуба М. Павловића, адвоката и публицисте из Чачка.

10. Исто.

11. Као под 5.

12. Као под 9.

КАЧУЛИЦЕ

1. Казивања покојног Милана Гира Штавланина, Душана Радосављевића (1911) из Качулица и Тихомира Левајца (1937), професора и књижевника из Бања Луке, који су ми много помогли у комплетирању података о становништву овог села.

2. На ово указују сви истраживачи, посебно А. Аличић и В. Тошић.

3. Као под 1.

4. Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац 1815—1915“, I, Историјски архив, Чачак, 1968, стр. 34, 46.

5. Исто, стр. 55.

6. Радоје Ускоковић, „Исељени Никшићи“, зборник радова посвећен Јовану Цвијићу поводом тридесетогодишњице научног рада од пријатеља и сарадника, САНУ, Београд, 1924, стр. 540.

7. Као под 1.
8. „Тевтер чибучки нахије пожешке из 1822. године — трнавска села“, „Изворник“, 5, грађа Међуопштинског историјског архива, приредио: Радош Ж. Мацаревих, Чачак, 1985, стр. 16.
9. Као под 1.
10. Исто.
11. Као под 8.
12. Исто.
13. Исто.
14. Казивања покојног Голубана Мијатовића из Качулица.
15. Казивања покојног Александра Мајсторовића из Брезовица.
16. Казивања Тихомира Левајца из Бања Луке.
17. Историјски архив у Краљеву, збирка матичних књига.
18. Као под 8.
19. Разна документа у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
20. Као под 17.

ЛИПНИЦА

1. Радован М. Маринковић, „Јеличке легенде“, „Чачански глас“, 1977, одељак Трнавке.
2. Хазим Шабановић, „Период турске владавине“, „Наша прошлост“, 1—2, Краљево, 1968, Занимљиво је да се на ове податке наилази у Аличићевој књизи „Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, Чачак, 1984.
3. Податак из Аличићеве књиге.
4. На овај податак указао ми је поч. Владимир Тошић, публицист из Мрчајеваца.
5. Др Бранко Перуничих, „Чачак и Горњи Милановац 1815—1915“, I, Историјски архив, Чачак, 1968, стр. 34.
6. Исто, стр. 55.
7. Казивања Живојина Шушића (1910) из Липнице и Петра Властелице (1940) из Чачка.
8. Јован Ердељановић, „Доње Драгачево“, СЕЗ, СКА, Београд, 1898, стр. 163—166.
9. Радомир Илић, „О љубићким селима“, СЕЗ, СКА, Београд, стр. 70—71.
10. Као под 4.
11. Као под 8, стр. 188.
12. „Тевтер чибучки нахије пожешке из 1822. године — трнавска села“, „Изворник“, 5, грађа Међуопштинског историјског архива, приредио: Радош Ж. Мацаревих, Чачак, 1988, стр. 9.
13. Казивања Петра Властелице (1940) из Чачка.
14. На ове податке указао ми је Радојко Николић, професор и књижевник из Чачка.
15. Као под 13.
16. Као под 12.
17. Матична књига у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
18. Исто.
19. Исто.
20. Исто.
21. Исто.
22. Исто.
23. Матична књига умрлих у Месној канцеларији у Жежевици.
24. Исто.
25. Исто.
26. Исто.
27. Исто.
28. Исто.

СТАНОВНИШТВО БРЕЗОВИЦЕ, КАЧУЛИЦА, ЛИПНИЦЕ, ПЕТНИЦЕ И ПРЕМЕЋЕ

29. Подаци у Заводу за друштвено планирање Скупштине општине у Чачку.
30. Као под 17.
31. Исто.
32. Исто.
33. Као под 12.
34. Као под 17.

ПЕТНИЦА

1. Казивања Јована Белопавловића, пензионера из Петнице (забележено 4. фебруара 1989).
2. Теклић је гласник.
3. „Краљево и околина“, „Књижевне новине“, Београд, 1966, одељак из пера Хазима Шабановића.
4. Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац 1815—1915“, I, Историјски архив, Чачак, 1968, стр. 46.
5. Исто, стр. 55.
6. Подаци из Завода за друштвено планирање Скупштине општине у Чачку.
7. На овај податак упућује Радоје Ускоковић у студији „Исељени Никшићи“, објављеној у зборнику радова посвећеном Јовану Цвијићу поводом тридесетпетогодишњице научног рада од пријатеља и сарадника (Државна штампарија Краљевина СХС, Београд, 1924).
8. Казивања Јована Белопавловића и Милосава Гордића из Петнице.
9. Јован Ердељановић, „Доње Драгачево“, Српска краљевска академија Београд, 1898, стр. 179—181.
10. Казивања Јована Белопавловића из Петнице.
11. „Архивска грађа за насеља у Србији у време прве владе кнеза Милоша (1815—1839)“, скупио и уредио Тих. Р. Борђевић, СЕЗ, Насеља и порекло становништва, 22, СКА, Београд, 1926 — ради се о једном писму старешине среза трнавског од 16. јануара 1837. године.
12. Родослов је саставио Милосав Гордић (1936) из Петнице.
13. Препис тевтера чибучког у Међуопштинском историјском архиву, на што нас је упутио директор ове установе Радош Ж. Мацаревић.
14. Исто.
15. Разна документа у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
16. Као под 7.
17. Као под 13.
18. Протокол умрлих парохије лазачке у Историјском архиву у Краљеву.
19. Казивања Јована Белопавловића и Милосава Гордића из Петнице.

ПРЕМЕЋА

1. Казивања Радослава Ковачевића, земљорадника из Премеће.
2. Исто.
3. Владимир Толић, „Мрчајевци и околина“ Мрчајевци, 1978, стр. 223.
4. „Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, II, приредио Ахмед С. Аличић, Чачак, 1985, стр. 64.
5. Исто, стр. 367.
6. Исто, стр. 462.
7. Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац 1815—1915“, I, Чачак, 1968, стр. 34.
8. Исто, стр. 55.
9. Подаци Завода за друштвено планирање Скупштине општине у Чачку.
10. У комплетирању података о одсељавању из Премеће највише нам је помогао Радоје Милошевић, радник из Премеће.

11. Препис у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
12. Податак из матица венчаних које се налазе у Међуопштинском историјском архиву у Чачку и које нам је ставио на увод директор ове установе Радош Ж. Мацаревић, на чему му захваљујемо.
13. Као под 11.
14. Препис у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.
15. Као под 11.
16. На овај податак скренуо нам је пажњу Радојко Николић, књижевник из Чачка.
17. Податак добијен од Радивоја Гавриловића, радника из Премеће.
18. Као под 11.
19. Као под 14.
20. Подаци из матичне књиге умрлих, која се чува у Историјском архиву у Краљеву.
21. Као под 12.

LA POPULATION DE BREZOVICA, KAČULICE, LIPNICA, PETNICA ET PREMESA

Dans cet ouvrage l'auteur communique les informations qu'il a pu recueillir en étudiant l'origine de la population dans la commune de Čačak. En ayant recours aux données fournies par la littérature spécialisée fort incomplète, aux registres publics d'état civil, dont surtout celui des morts, aux textes des monuments funéraires et aux dires des vieilles gens, l'auteur s'est penché surtout sur l'origine des familles qui habitent les villages de Brezovica, Kačulice, Lipnica, Petnica et Premesa, en notant aussi les émigrations, fréquentes surtout après la Seconde guerre mondiale.

La population de toutes ces agglomérations est composée d'immigrés. Les familles les plus anciennes se sont établies dans cette région dès le XVIIe siècle, l'immigration ayant été massive surtout vers la fin du XVIIIe siècle et au début du XIXe. La majorité des immigrants provenaient du Sandjak, des villages des environs d'Ivanjica et du Dragačevo. Les motifs de l'immigration étaient d'ordres politique et économique et ceux de l'émigration le plus souvent d'ordre économique.

Radovan M. Marinković